

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada
Poplăcii nr. 15).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.: și timbru de 30 cr.

Maghiarisarea numelor.

Una dintre apucăturile de maghiarisare este și nisuița maghiarisatorilor de-a îndemna și sili pe nemaghiari, ca să-și schimbe numele cinstit și moștenit dela moși-strămoși cu nume pocit unguresc. Spre acest scop stăpânitorii nu se sfiesc a provoca și sili de-adreptul să-și maghiarizeze numele aceia, cari sunt în slujba statului. Astfel s'a făcut și se face cu deregătorii dela căile ferate, cu gendarmii etc. Acum s'a pornit o mișcare și din partea inspectorilor de școale, cari nu se sfiesc a da porunci bieților învățători ca să-și maghiarizeze numele. Ba după-cum ni-se scrie din Timișoara, acolo câțiva învățători maghiaroni au făcut o însoțire pentru a răspândi ungurizarea numelor.

În fața acestor siluiri nemernice, noi țari și neclintiți trebuie să fim și să fim cu sfințenie la numele noastre strămoșești. Schimbe-și Jidovii și alte venituri numele, de care li-e rușine, noi nu avem cauză a ni-le schimba.

Privitor la schimbarea numelor un deregător român dela căile ferate adresează o scrisoare deschisă dlui prim-ministru Széll. Scrisoarea a publicat-o săptămâna trecută *Tribuna* și o dăm și noi în fruntea foii, din cauză că ea ne arată cum se siluiesc Românii a-și lăpăda numele și cum un Român adevărat, cum e și deregătorul din vorbă, e gata să înfrunte ori-ce primejdie mai bine decât să se lapede de numele seu părintesc. Astfel trebuie să fie ori-ce Român, după cum ni-se spune în scrisoarea aceasta care e următoarea:

Scrisoare deschisă către domnul ministru-președinte Coloman Széll.

Ilustrisime Domnule!

Sunt Român, tată de familie, și funcționar al statului ungar. Am soție și trei prunci, și fiind aplicat la căile ferate nu-mi pot părăsi oficiul, fără de a mă expune pe mine însuși, și ai mei, celei mai mari miserie. Cu toate neplăcerile, ce le simțesc, sunt silit să rămân în serviciul statului cu ori-ce preț. Nițică tristă mângâiere aflu în aceea, că nu numai eu sunt legat de carul statului, ci mulți alții împreună cu mine trag jugul greu și rabdă toate nevoile legate de slujba lor. Nenorocirea mea însă e, că m'am născut Român și sunt Român, cu limba mea, legea mea, simțimentele mele, și numele meu »...rdean« — pe care nu citez să-l scriu întreg aci.

Statul, cu serviciul seu maghiar, nu lasă nici un teren limbei române; nicăiri în viața publică nu se folosește limba românească. De aceea nu mă bucur de dulceața graiului mamei mele decât când mă reîntorc acasă, în familie, unde pot conversa liber în limba mea, cu soția și pruncii mei. Aici statul nu mai are drept să se amestece, aici numai mă mai simt acasă. Statul are drept la munca mea, trupească și sufletească, are drept la viața mea în cas de război, dar în sanctuarul inimii mele românești nu are drept, nici putere, de a se viri, și cred că nici numele meu, moștenit cu sfințenie dela părinți nu are drept să-mi-l răpească.

Așa e chiar și în Turcia, și în toată Asia. Acolo, cum cetesc prin ga-

zete, sunt omorâți cu miile, în mod crud, cum au pățit-o bieții Armeni, și sunt jefuiți de toate, dar nimenui nu-i trece prin minte să le răpească oamenilor limba și numele.

Aici în Ungaria constituțională, civilisată, s'a dat ordinațiune ministerială, prin care mi-se impune, ca să-mi schimb numele meu curat românesc, apucat din strămoși, cu un alt nume unguresc. Se zice că se recere, ca cei-ce sunt în serviciul statului să-și maghiarizeze simțimentele, numele, limba, familia, tot. E drept, că cui nu-i place asta, nu sunt siliți cu pedeapsă, dar se zice că trebuie să li-se explice, că porunca asta este în interesul patriei maghiare, și lucră în interesul lor bine priceput, dacă o implinesc.

Asta va să zică, eu pot să rămân și mai departe cu numele meu »...rdean«, dar dela înaintare voi fi exchis, voi fi însemnat ca »gyanus oláh« (Valah suspect) și mă va șicana ori-cine pentru naționalitatea mea românească.

Așa e și la gendarmerie. Am acolo un frate, care ne mai putând suferi batjocurile și necazurile, și-a maghiarisat numele în »...rdai«. Acum când îmi scrie câte o scrisoare, și-și pune numele cel nou zice »de silă« »...rdai«, dela inimă »...rdean«. Când am vorbit cu el mai pe urmă, scrișpind din dinți a înjurat pe Maghiari sbierând, că »toate ni-se pot cumpăra, dar sufletul ba«.

Ilustre dle Ministru! Pentru-ce se dispune călcarea în picioare a simțimentelor noastre cele mai intime și mai sfinte? Altă explicare nu mi-s'a dat, decât că este în interesul patriei, a nu da niciunui Român slujbă și pâne decât

FOIA.

Din vremuri apuse.

În numărul trecut am amintit între unele cărți bune și cartea dnei *Secula* în care sunt povestiri dela 1848 și unele de pe vremea lui Horia, povestite d-nei Secula de către părintele seu, moșul copilor, la cari e închinată cartea. Ca să văză cetătorii nostri felul scrierei d-nei Secula, dăm din carte unele schițe. Eată ce ne spune d-na Secula:

Dela 1784.

Am văzut în povestea moșul vostru — pe Horia, pe Cloșca și pe Crișan; am văzut pe mama, nevasta și frumoasa fată a lui Horia. Veniseră aici la Cricău, la curtea grofului (conte) Emerik Teleky. Groful, ca și nepotul seu la 1848, plecase în țările meridionale. Tata era vătavul curței și a rămas singur stăpân în curte. Sosesc Moții dela Vidra, toți pe cai mici și iuți ca fulgerul. În urma lor nu mai avea capăt un șireag ce venia în trap; erau femei, neveste, fete mari, frumoase ca dimineața primăverii, — toate cu mărgele și inele și cu pălării bărbătești în

cap. Eram băiat de opt ani. Aveam în mână o pânișoară mică, cum li-se fac copilor când se coace pâne la casă. Vine un stegar, care se coborise de pe cal, și îmi ia pânea din mână. Am plâns; cu jale — eram copil fără mamă. Stegarul m'a luat în brațe, m'a mângâiat, ca să-mi treacă spaima și frica, și mi-a zis, că dacă's Român să nu plâng. Aveau acei »soldați« uniformă eroică întoarnă ca a soldaților împărătești, numai că era albă de tot, și în cap purtau o căciulă de miel cu o peană de corb. Vătavii sau prefectii, așa se numeau oficerii, aveau pene sure de vultur.

De două-ori, de trei-ori am văzut pe Horia; avea un păr creț de tot. Și odată l-am văzut cu un muntean lung și larg, încins cu un lanț de inele. Spuneau oamenii că acel muntean i-l-au făcut Moaștele când s'a întors dela Împăratul, din Viena, unde se dusese pentru dreptățile Românilor.

Și cum au ajuns să-l facă acel muntean? Se zice că o femeie din Vidra ar fi văzut pe tinărul Împărat Iosif II. odată în biserica din cetatea Belgradului; și era îmbrăcat într'un muntean

alb lung, căptușit cu roșu; — era de catifea. Și s'a gândit, că »dacă dă D-zeu să avem noroc să ni-se întoarcă Horia sănătos, așa muntean o să-i facem«. Și lanțul de încins, i-l vor face din inelele lor, ce poartă Moaștele la brâu, — chiar și astăzi.

Abia de un an venisem, pe atunci, cu tata din țeara secuiască, din Hăromszék, lăsând moște și drepturi unui unchiu al meu, de care nimic în urmă n'am mai știut mulți ani. Plecasem, ca cel desnădejduit. Și eată pentru-ce:

Tata a primit o scrisoare, în care i-se spunea că fratele meu mai mare, care era deja avocat, și-a schimbat numele, și a trecut în neamul Ungurilor, cu numele de »Halmy«. Tata la această tristă știre l-a desmoștenit, și i-a scris că nu-l mai recunoaște. În urma acesteia el și-a pus capăt vieții, aruncându-se în Murăș la Aind. Mama la știrea morții fiului seu a ajuns neconsolabilă, și în curând am pierdut-o și pe ea. Ear' tata ne mai aflându-și loc, a pornit și a ajuns aici cu mine, care eram de șapte ani, și cu sora mea în vîrstă de doi ani. Am venit să aflăm adevărul aici,

dacă se reneagă, se vinde, maghiarisându-se cu trup și suflet.

Fără multă politică și filosofie, eu cred că această poruncă este nelegală. În tot cazul ea este nedreaptă față cu noi, domnule Ministru. Eată, că dl *Wekerle* nu 'și-a maghiarisat numele, *Jeszenszky* tot pe lângă numele seu slovăcesc a rămas și sub *Bánffy*. *Wlassics* de ce nu 'și schimbă numele în *Oláhfi*? — nici *Schlauch* în *Tömlő*. *Hieronymi* tot nu e *Jeromos*, ear' *Podmaniczky*, *Pulszky*, *Pichler*, *Werner*, și alți sute de mii de — Maghiari mari nu sânt siliți să se lapede de numele lor erezit dela părinți. Pentru-ce porunciți și aplicați silă numai oamenilor celor mici, cari nu pot să se apere?

Această siluire nu consună nici pe departe cu »legea, dreptul și dreptatea«, ce ați predicat, când Ilustritatea Voastră ați luat cârma țerei.

În Ungaria sânt *legi*, la care înzădar ne provocăm, Românul, ca oricare popor din lume, are *drepturi firești*, cari nu 'i-se recunosc, are de bună-seamă *drept* la numele seu, și nu 'i-se respectează. E o *nedreptate* strigătoare la cer a ne desprețui și a ne trata rău pe noi, pentru-că voim să ne păstrăm numele și limba, ce ni-au păstrat-o părinții ca comoară scumpă și sfântă. Da, domnule prim-ministru! Ni's scumpe și nouă Românilor numele noastre românești, cel puțin așa de scumpe ca unor Maghiari numele acelea slovăcești, pe cari le păstrează cu pietate.

Ilustritatea Voastră ați promis, că veți observa *legea, dreptul și dreptatea*. Nu se cuvine numelui bun al Il. V. ca aceasta să se dovedească o promisiune goală și proastă. Vă rog deci: *stergeți și revocați acele ordinațiuni*, cari trebuie să fie rușinatoare și pentru Maghiarii cinstiți. Dacă ne dați pâne, pe care o agonisim cu atâtea sudori amare, cu atâta înăbușire a simțmintelor noastre, barem nu ne mai și umiliți!

Eu de altfel, cât pentru mine Vă declar, că sânt gata mai bine să *sufer ori-și-ce*, decât să *'mi schimb numele și să părăsesc neamul meu românesc*. Cred tare, că va veni timpul când îngâmfaii de azi se vor rușina înșiși de fărădelegile lor.

eproape de Aiud. Am tras la curtea grofului, al căruia fiu a fost într-o școală cu nefericitul meu frate, și am sosit tocmai când se pregătea lumea de bătaie...

Acea împrejurare a scăpat vieța strămoșului meu în vremea Horei — am auzit cu urechile mele spunând pe moșul meu — că s'a plâns chiar lui Horia de nenorocirea ce 'l-a ajuns și l-a adus să 'și părăsească țeară și moșie.

„Moșul“.

»După revoluția lui Horia a fost holeră și foamete. În Bănat nu s'au făcut bucate trei ani de-arîndul., și altele.

Pe vremea foametei a venit la curtea grofului Teleky, la Cricău, un proprietar din Becicherecul-mare, din Bănat, cu o căruță cu trei cai, ca să cumpere bucate.

Moșul 'i-a poftit la el, și 'i-a găzduit la curte până a doua zi.

Seara, stând de povești, moșului meu 'i-a plăcut foarte mult de fetița mai mare a străinului, de Paraschiva. Era o fetiță de 15 ani, mititică, brună, cu părul creț, ochii dulci și vorba mândră.

Primiți, Ilustrisime, expresiunea înaltei considerațiuni, ce vă păstrează un funcționar de stat, român.

..... 18 Aprilie 1899.

I.rdean,
aplicat la căile ferate.

Maghiarii și însoțirea celor trei puteri. Se știe că demult Germania, Italia și împărăția noastră Austro-Ungaria s'au însoțit cu deosebire pentru susținerea păcii. În conglăsuirea acestei însoțiri Maghiarii nu se prea potrivesc din pricină, că ei apăsând și nedreptățind popoarele nemaghiare, primejduesc pacea și liniștea de lipsă. Aceasta se știe și în străinătate.

Acum vestita foaie din *Bruxella, L'Independance Belge* a publicat un însemnat articol, în care arată, că Ungurii nu țin la însoțirea celor trei puteri (s'au cum se mai zice: la tripla alianță) în chip sincer și numai pentru cuvântul ca prin aceasta să li-se asigure domnia asupra popoarelor. Dar' tocmai aceasta e stricăcios pentru împărăția noastră.

Foile maghiare sânt cătrănite rău pentru această destăinuire. Se vede că sânt cu musca pe căciulă.

Țeară civilisată?...

Tot mai mult se adeverește, că vorbele noului prim-ministru *Széll*, că va ocărui după *lege, drept și dreptate* au fost vorbe goale. De fapt și sub ministerul lui *Széll* față de noi se dau porunci nedrepte și jignitoare și se face spionaj, ca și pe vremea lui *Bánffy*.

În privința aceasta avem două dovezi mai nouă, împotriva cărora trebuie să ne ridicăm glasul și să le infierăm, ca pe niște măsuri barbare.

Una este o poruncă a ministrului de justiție (a legilor) *Plosz*, dată judecătorilor și procuraturilor, în care acestora li-se poruncește, că îndată-ce împotriva unui preot s'a făcut arătare pentru pretinsă *purtare nepatriotică*, judecătorii să înștiințeze despre aceasta pe ministrul de culte, fără de-a lua în seamă că *arătarea are ori nu are temei*.

Și nu mult după întoarcerea în Bănat a lui Pavel Raica — așa se numea tatăl celor două fetițe — a pornit și moșul meu la Becicherecul-mare, și 'și-a adus pe Paraschiva de nevastă. Moșul meu era de 18 ani când s'a însurat. Și a ținut nunta două săptămâni.

Groful a remunerat pe moșul cu un loc de 3-4 pogoane, și o casă frumoasă în vecini de curte. Acolo a stat, până la moartea bunicii mele, având ocupație în curtea grofului, dela moartea tatălui seu, străbunul meu.

Poesii populare.

Din Miouș.

Culese de *Ioachim Pop*, învățător.

Mândra mea, care 'mi dragă

Umblă cu cămeșa neagră,

Da cea care 'mi urită

Umblă cu ea săpunită,

Cu săpun dela Turda

Gândește că oi lua,

Cu săpun dela Brașeu

Săpunită-'n butul meu.

Eată această faimoasă poruncă în întregimea ei:

»Cu privire la §§-ii 7 și 8 a art. de lege XIV. din 1898 dispun, ca judecătorii reg. și procuraturile, la cari s'a făcut arătare contra preoților pentru delict morale grave, nepotrivite cu poziția lor, sau pentru fapte calificate de contrare statului, să avizeze despre arătările și denunțările aceste direct și urgent pe dl ministru de culte și instrucție împreună cu toate actele și anume fără considerare, că pe baza stărei faptice a arătării, respective a denunțării, are loc procedura penală, sau nu.

Mai departe dispun, că sentențele judecătorești pronunțate pentru ori-ce transgresiuni ce constituie delict morale sau contrare statului, după-ce sentențele au fost provăzute cu valoare de drept, judecătorii să le subștearnă direct la dl ministru de culte și instrucție. De direcție contrară a statului este a se considera — cu aplicarea analoagă a alineatului din urmă a §. 13 art de lege XXVI. din 1893 — în special ori-ce faptă, care e îndreptată contra constituției, caracterului național, contra unității, independenței sau întregității teritoriale a statului, mai departe care e îndreptată în contra aplicării limbii statului, fixată în lege, indiferent că s'a săvârșit aceea în local bisericesc, sau în afară de el, sau pe teritoriu altui stat cu graiu viu, în scris sau prin tipar, prin ilustrații, predici bisericesti sau prin alte mijloace.

Despre o altă poruncă ne vestese foile maghiare. Prin ea se impune notarilor cercuali și comunali a spiona toate păsurile Românilor, ca-și-când prin țeară ar fi vorba de cine știe ce mișcări de răscoală și ar fi tot vînzători de patrie. Porunca aceasta a dat-o fisolgăbirul din Arad, cătră notarii din cercul seu, în care le cere acestora ca să 'i-se facă până la finea lui Aprilie un raport asupra stărilor sociale și de naționalitate din comunele lor. În raport se cuprind 12 întrebări: Cari sânt conducătorii Românilor din comună? Ce influență au ei? Stau în legătură cu România? Nu cumva lucră în secret comitetul național român? Reuniunile nu cumva fac în secret servicii cauzei de naționalitate? Preoții și învățătorii în ce chip influențează asupra poporului? Este la Valahia socialism? și așa mai departe.

Ei, ce să mai zică omul la astfel de porunci ale ocăruierei și a slujbașilor ei? Acestia mereu se laudă, că Ungaria sub ocăruierea lor a ajuns a fi țeară cultă și civilisată, dar' întrebăm, că oare cum se potrivesc astfel de porunci cu cultura și civilizația?

Unde-a fost bădița-aseară,

Slobozi Doamne foc și pară.

Unde merge badea-amu,

Slobozi Doamne trăsnetu,

Lucră maică ce-'i lucră

După urit nu mă da,

Când uritul îl vei vedea

Plânge-'i de miluța mea.

Până-'i uritul la masă

Negura-'i până 'n fereastră,

Până-'i uritul la blid

Negura-'i până 'n pământ,

De s'ar sparge blidu 'n fund

Să scap de urit curând,

Da blidu-'i de porțelan

Nu scap de urit șohan,

Și blidu-'i de cusutor

Nu scap de el până mor.

Hai mândră să mergem noi

Să ne facem car și boi,

De om vedă că-'i răutate

Le-om lăsa la dracul toate.

Finlanda.

Rusificarea Finlandei nu merge așa de ușor, cum 'și-o închipuiau cercurile poruncitoare din Rusia. Rezistența e mare și energică din partea Finlandezilor, cari nu se predau sub nici o condițiune. E vorba acum să trimită o nouă petițiune Țarului, subscrisă de întreaga populațiune a țerei, și să o trimită pe cale oficială, prin guvernor și prin toate instanțele administrative, așa ca toți să aibă cunoștință despre ea.

Natural, că energia Finlandezilor a cam calmat pe cei din Rusia, cari încep a bate în retragere. *Inițiativa vine dela Țarul însuși.*

Din *Helsingfors*, capitala Finlandei, se anunță anume, că Țarul a respins proiectul ministrului de război *Kuropatkin*, ca anumite chestiuni ce stau în legătură cu proiectul pentru armata din Finlanda, să fie desbătute ca afacere a imperiului, cu alte cuvinte să fie sustrate dela dieta provincială finlandeză. Deși refuzul Țarului nu poate fi privit ca un succes considerabil al cererilor finlandeze, totuși poporul din Finlanda 'l-a primit cu satisfacție, căci prin el se arată, că *tendențelor îndreptate în contra libertății Finlandei li-se pune margini la locul mai înalt.*

De peste săptămână.

Impăratul-Rege și moștenitorul de tron în Budapesta. — Din dietă. — Congregația din Bistrița. — Din România.

Duminecă dimineața a sosit Maj. Sa în Budapesta, ear' după amiază a plecat la *Gödöllő*, unde va sta mai multă vreme și de unde va merge la Pesta de două-ori pe săptămână, pentru a da audiențe. Tot atunci s'a aflat în capitala Ungariei moștenitorul de tron, *Francisc Ferdinand*. Alteța Sa a primit în audiență pe mai mulți fruntași de-ai vieții publice maghiare. Cu unii din acestia a rupt-o și unguște, ceea-ce a făcut mare bucurie șovinștilor maghiari.

În dieta Ungariei se desbate acum legea despre judicatura Curiei, adecă

Bădița cu păr galben
Trag nădejde să-'l piepten,
De-ar apuca 'n mână mea
Nici un fir n'ar rămânea.

De-ar fi fântâna de lapte
Rău îi la fete pe sate,
De-ar fi fântâna de vin
Rău îi în satul străin.

Doamne dă roadă-'n bujor
La toată casa ficior,
Doamne dă roadă-'n bucate
O fată la șapte sate,
Când a fi fata ficioară
Dee D-zeu să moară,
Să o 'ngroape 'ntre pelin
Să n'o dee la străin,
Pelinu-'i pelin amar
Și străinu-'i foc și jar,
Să o 'ngroape 'ntre uliță
Străinu-'i fără credință.

legea prin care abuzurile și volnicile dela alegerile dietale să fie judecate de către Curie și nu de dietă, ca până acum. În noua lege este un paragraf, în care se oprește preoțimei de-a politisa sau agita de pe amvon. Împotriva acestui paragraf luptă partidul poporal, dar' se crede, că el va fi primit. Acest paragraf interesează și pe preoțimea noastră.

În congreagația comitatului *Bistrița-Năsăud*, ținută în 24 Aprilie în Bistrița, a venit ca și în Sibiu, înștiințarea lui Széll și Hegedüs că au ajuns ministri. Românii și Sașii, cari au ținut la olaltă, au fost în majoritate și au hotărât să iee simplu la cunoștință înștiințarea, fără a le gratula. Bine au făcut, căci e mare rușine a te căciuli înaintea acelora, cari nici nu-'ți vreau, nici nu-'ți fac bine.

În România, după-ce noii ministri 'și-au început lucrarea, s'au convocat corpurile legiuitoare în săptămâna aceasta, pentru a li-se face cunoscută schimbarea de guvern și ca să li-se cetească decretul (hârtia) de disolvare (împrăștiare).

Se vor face apoi noue alegeri, atât pentru cameră, cât și pentru senat, în zilele de 8—14 Iunie c.

DIN LUME.

Starea politică a Europei.

Goschen, primul lord al admiralității Angliei a ținut la banchetul institutului «Institution of Mechanical Engineers», dat în 26 Aprilie, o vorbire, în care a făcut critica situației politice din Europa. *Goschen* a declarat, că de present ori-ce nor amenințator a dispărut de pe orisonul politic. Astfel pacea se pare a fi asigurată pe timp mai lung.

Referitor la rapoartele Angliei cu Rusia, Germania și Franția, primul lord a declarat, că Anglia cu toate a ajuns la înțelegere deplină. În special o accentuează aceasta față de Franția, «cu care — zice *Goschen* — am ajuns la înțelegere demnă, în o chestie gravă și delicată, fără să vătămăm nici de o parte,

nici de alta sentimentul național». Aceasta e convenția africană dela 21 Martie dintre cele două puteri.

Danemarca și conferența de pace.

Liga daneză de pace a înaintat regelui Danemarcei o adresă provăzută cu 286.000 de iscălituri, în care regele este rugat a da îndrumări reprezentanților danezi, trimiși la conferența din Haaga, să stăruiască pentru următoarele cereri: neutralizarea Danemarcei; instituirea de judecătorii internaționale și contenirea înarmărilor exagerate.

Primul ministru a dat în numele regelui un răspuns favorabil la cele cerute în adresă, afară de neutralizarea Danemarcei, o chestie, care nu poate forma obiect al conferenței dela Haaga.

Din toate părțile.

Împrumutul Cretei. — Din Filippine. —

Adunarea națională cretană a decis să se iee un împrumut de 9 milioane de franci pentru plățirea anticipațiilor date familiilor celor-ce au căzut jertfă în război dela 1896—7. Un alt împrumut e proiectat pentru lucrări publice.

O depeșă a generalului *Olis* anunță, că divisiunea lui *Arthur Mac* a cuprins o parte a orașului *Calumpit*. Înaintarea a fost grea din cauza căldurei, a desimei tufișului și a fortificațiilor dușmanului.

SCRISORI.

Alegerea de notar în Șona.

— 30 Aprilie c.

Comuna românească Șona, așezată pe țărmul drept al Oltului și țăitoare de comitatul Târnavei-mari, a format de mult un notariat cu comuna Hălmeag, ținându-se de cercul pretorial al Cohalmului. Cam de 20 de ani a fost cărmuit acest cerc notarial de un om străin de neamul nostru, dar' un bărbat lucrător, energic și stăruitor, cu numele *Bedó Mozes*. Comuna Șona în decursul acestui timp a înaintat putem zice într'un mod neașteptat. În acest timp cade facerea podului peste Olt, schimbarea unui teritor de

Din Rediu.

Culese de *Emil* Mitea, ped
De 'ți-ar fi bade de mine
N'ai căta că doară-'i tină
Ci-ai veni printr'o grădină
Seara bade pân' la mine.
Frunză verde maderan
Asta-'i doina lui Milian,
Dimineața s'a sculat
Față albă 'și-a spălat,
Și-a luat o fluierită
Și-a mers seara pe uliță.
Câte fete-'l auzea
Foc 'n vatră desvêlea
Și lumina-o aprindea,
Numa-o coită de nevestă
Șede în cote pe fereastră:
Vino Miliene 'n casă
Că cafeiu-'i cald pe masă.
El în casă a intrat
Din cafeiu el a gustat,
Boala 'n cap 'i-a și intrat.
Rămâi mândră sănătoasă
Că o pară vermănoasă
Că eu plec mândruță-acasă.
Știi tu mândră ce 'ți-am spus
La cules la cucuruz,

Să porți peană de colie
Să-mi fii dragă numai mie,
Tu-ai purtat peniță verde
Să fii dragă cui te vede.

Auzi maică câinii bat
Intră peștorii 'n sat,
Scoate coaste din lădoi
Doar' vor veni și la noi.

Cucuruz de pe deluț
Nu fi bade-așa mândruț,
Că n'ai car cu șese boi,
Nici curtea plină de oi.

RIS.

„Trăească Maiestatea Sa!”

Un țeran era citat la judecătorie ca martor și până îi va veni rîndul sta afară și se gândea că cum să se adreseze către jude: Onorate dle, ori Măria Sa?! Întru cele din urmă se hotărî a-'i zice: Măria Sa. Întrînd în lăuntru vede un portret al Maiestății pe părete la spatele judeului. Țeranul nostru face nu mare compliment și zice, (cu gândul la chip): „Trăească Maiestatea Sa!”

Împărtașită de Crăciun D.

pământ cu erarul, — clădirea bisericii gr.-or. din temelie și reînnoirea celei gr.-cat., lucruri cari au contribuit foarte mult la ridicarea însemnătății și vazei acestei comune. Singure școlile confesionale stăteau înainte mai rău, nu atât din cauza lipsei, cât mai cu seamă din cauza neînțelegerilor dintre confesiuni. Cu începutul anului 1892 s'a delăturat și acest rău, astfel că conducătorii ambelor confesiuni române au venit la încredințarea, că numai prin o lucrare comună și prin o înțelegere împrumutată se poate ajunge la un rezultat bun. Astfel cu aprobarea autorităților mai înalte au unit școlile într'o singură școală cu 2 clase și 2 învățători.

Acum toate erau bune, numai depărtarea notarului de comună (căci reședința dînsului era în Hălmeag) și alergarea oamenilor mai în toate zilele pe la Hălmeag mai ales în cause matriculare, nu erau spre mulțumirea locuitorilor din Șona. Pentru delăturarea acestei nemulțumiri a aflat cu cale a se declara de comună mare, chiar și cu risicul de a se mai mări cheltuelile comune. Deslegării priincioase a acestei dorințe i-a venit într'ajutor și următoarea întâmplare:

Acum 2 ani comitatul Târnavei-mari, care a fost până atunci împărțit în 4 cercuri pretoriale, s'a împărțit în 5, formându-se un cerc nou al Cincului-mare. Comuna Șona, deși cădea cu ceva mai aproape de Cincul-mare decât de Cohalm, totuși a fost împărțită earăși la cercul Cohalmului, probabil ca să nu se strice cercul notarial Șona-Hălmeag. Locuitorii comunei Șona au aflat aci bună ocaziune de a se cere la cercul Cincului-mare, cu atât mai virtos, că era și mai aproape, dar' mai cu seamă că pe această cale se putea ajunge mai ușor și la dorința lor exprimată mai sus, de a se declara de comună mare.

Au înaintat cerere la minister în acest înțeles — și cererea lor a fost primită. În chipul acesta Șona s'a deslipit de Hălmeag, — cu care până acuma împreună a format un cerc notarial, — a trecut într'alt cerc pretorial și s'a declarat de comună mare. În urma acestora postul de notar devine vacant și autoritățile administrative escriu concurs pentru acest post cu plată de 600 fl. v. a., apoi 60 fl. v. a. pentru purtarea agendelor economiei agricole ca onorar, — și 25 fl. v. a. pentru evidență, — pe lângă cari sunt a se mai socoti și celelalte venite pentru lucrări private și cuartirul.

Pe 20 Martie a. c. a fost pusă ziua de alegere din partea protopretorului. Toată îngrijirea comunei se concentra într'aceea, ca măcar să-și poată alege un notar pe placul seu, care fiind la înălțimea chemării sale să conducă comuna spre înaintare.

În ziua amintită se prezentă în comună protopretorul cercului și pune la cale alegerea notarului. Competenți au fost vre-o 8—9 inși, dar' dintr'inșii protopretorul a candidat numai 3 și anume: în locul prim pe un oare-care Alexandru László, în locul al doilea pe Iuliu Reich, și în locul al 3-lea pe Nicolae Mihaiu, un tiner cam de 25—26 de ani, vice-notar și tutor orfanal în cercul not. al Ucei-inf. Representanța comunală, —

lucru natural — a ales cu unanimitate prin aclamațiune pe *Nicolae Mihaiu*, care aflându-se în apropiere a și fost chemat și a depus jurământul obicinuit în fața reprezentanței comunale. În zilele următoare și-a ocupat postul și și-a început lucrarea.

Dee Dumnezeu ca alegerea aceasta să fie spre binele, înaintarea și înflorirea comunei, pentru ajungerea căreia noului notar îi urăm ani mulți și fericiți.

Un binevoitor al comunei.

Corurile noastre.

Dl profesor de muzică dela gimnasiul român din Brașov, *Timoteiu Popoviciu*, s'a hotărît a aduna datele despre toate corurile noastre, fie dela sate sau dela orașe și a le publica în o carte (Anuar), ca să se vadă cum stăm în privința aceasta. Nisuița aceasta a dlui profesor este de laudat, de oare-ce prin aceasta vom cunoaște mai deaproape corurile noastre, se va vedea cine are merit la întemeierea și înaintarea lor și totodată se va vedea până unde am înaintat pe terenul muzicii vocale.

Ca se poată avea datele de lipsă, dl Popoviciu se adresează prin un apel către *Reuniunile de cântări și muzică și către corurile de plugari*, rugând pe conducătorii acestora a-i da, până la *sfârșitul lui Maiu* a. c. datele de lipsă. La aceasta îi îndemnăm și noi, în interesul lor propriu și în interesul general, căci cu cât ne cunoaștem mai mult, cu atât e mai bine.

Datele de cari dl profesor are lipsă sunt următoarele:

1. Datele referitoare la începutul corului: Anul înființării; numele și caracterul persoanei la stăruința căreia s'a înființat (primul președinte etc.); numele și caracterul primului dirigent al corului; numărul aproximativ al membrilor activi (coriști) cu cari s'a înființat corul (bărbați, femei, etc., unde sunt membrii de mai multe categorii, se se arete și numărul acestora); categoria corului (mixt, de bărbați; bisericesc, lumesc etc.) Unde și cu ce s'a produs corul mai întâiu în public, (indicarea cântecelor și a autorului lor, cu cari s'a prezentat mai întâiu în public); mijloacele materiale, cu cari corul și-a început activitatea (fonduri, eventuale ajutoare, etc.); ce remunerațiune s'a dat primului dirigent al corului.

2. Date referitoare la activitatea ulterioară a corului: Președinții și conducătorii cari i-a avut în decursul timpului cu numele și caracterul și a altor persoane cu merite deosebite pentru propășirea corului; numele și caracterul dirigenților următori ai corului și remunerațiunea, ce li-s'a dat pentru instruire și conducere; cam câte producțiuni și concerte a dat la an; festivități mari, la cari a luat corul parte activă (premiu, concurse, festivități religioase-naționale etc.); a funcționat corul neîntrerupt, (când și din ce cauze și-a întrerupt activitatea) și în fine alte momente mai însemnate din viața corului.

3. Starea actuală a corului. Președintele și dirigentul; unde și-a făcut acesta studiile musicale necesare; ce instrument musical folosește la instruirea corului (aceasta se se spună și despre primul dirigent); categoria corului (mixt, de bărbați, etc.); numărul și numele complet al tuturor membrilor activi (coriști, tot astfel și al membrilor de alte categorii); reper-toriul de care dispune corul azi (titlul pieselor și numele autorului lor); cari piese s'au cumpărat cu bani (și cam cu ce preț) și cari s'au primit ca donațiuni etc.; câte concerte a dat corul în decursul anului 1898 și cu ce fel de muzică s'a ocupat (piesele cântate la aceste concerte); venitul curat al concertelor date în 1898; starea financiară actuală a corului (venit și cheltueli); cam spre ce scopuri se întrebuințează

bunii, de cari dispune corul; festivitățile la cari a luat parte activă în decursul anului 1898 și alte momente de însemnătate.

4. Influența ce o au corurile asupra creșterii religioase-morale a poporului din comună și asupra culturii sale în general; care gen de muzică este mai acomodat spiritului poporului și cari piese se studiază mai ușor și au efect mai mare asupra inimii sale.

Serisori către popor.

II.

(Urmare și fine).

Cu oare-care mândrie să ne înprospetăm în sufletul nostru îndoită bucurie, văzând că astăzi avem din sinul neamului nostru o mulțime de bărbați învățați, cari știu să întoarcă și sucească paragrafuli legilor după trebuință. Preoții nostri de astăzi nu mai sînt «moralisti» ori tocmai «azbuchierii» de odinioară. Avem doctori, legiuitori, măiestrii, negustori, dar' mai pe sus de toate avem școală în tot satul, unde și cel mai sărac poate să învețe carte, atîta cât are lipsă pentru a fi creștin adevărat și membru cinstit al neamului seu. Toate acestea le avem și dorința noastră nu poate fi alta, decât ca să înaintăm pe calea apucată, tot înainte, ear' oamenii nostri puși în fruntea afacerilor de ori-ce pleasă, să fie și mai departe conducători hotărîți, luminători adevărați, bărbați cinstiți — cum se zice cu caracter, ferindu-se de multele ispite cari li-se îmbie în multe forme. Despre daraveri de acest fel îți voi scrie de altă dată. Acum te rog, iubite prietene, să îți faci singur întrebarea, pe care de atâtea-ori 'mi-o fac eu, — anume: ce poate fi pricina, că oamenii în lumea de astăzi, pe lângă toate că sîntem mai luminați ca în trecut, sîntem însă mai săraci? Așa s. p. moșul (bunicul) meu Pop Florea a fost iobaj la contele Teleki din Colțau, căruia îi plătea »zécuială«, adică a zecea parte din toate rodurile ce agonisea, — apoi îi mai lucra 3 zile din săptămână, și așa numai 3 zile pe seama lui. Totuși avea câte 8 boi, turmuliță de porci, vaci, coșuri pline cu cucuruz, stoguri de bucate ș. a. În privința procopseii lui, de bună-seamă că afară de rugăciune n'a știut decât lucrarea pământului, nutrirea vitelor și a fost mare cântăreț în fluieră (triscă). Dar' a fost om cu frica lui D-zeu, sirguincios și cruțător. Acestea toate 'mi-le-a povestit tatăl meu, și alți contemporani ai lor.

Și dacă ne uităm la noi urmașii de astăzi ai lui Florea, ce vedem? Sîntem toți oameni luminați și cu carte, unii mai puțin, alții mai în mare măsură procopsiți. Dar' în locul boilor, vacilor ș. c. l. abia vei afla la unul numai câte 2 vacuțe; ear' la cei mai mulți »dogenele« de porție, conturile dela »tokorékuri« și libelele dărilor de multe feluri. Pricina la toate acestea? O poți singur afla, dar' mă voi încerca și eu a 'ți-o spune de altă dată. Află de astă dată, iubite prietene, numai atîta, că bătrânii nostri părinți, moși și strămoși, când s'ar scula astăzi din morminte și ar vedea cum se trăește acum în lume, s'ar cere de bună-voe să fie puși earăși la vecinicul lăcaș, căci n'ar ști trăi și chivernisi în această »lume nouă«, cum ar numi-o ei.

Elia Pop.

PARTEA ECONOMICA

Dusmanii pomilor roditori

(Urmare si final)
Canta o insecta ce nu se vede
cu ochii liberi; dar e asa de sporadica
incat sa spera ca tota partea din jos a
frunzei care capota o fara cunosti.

Treatamentul ce trebuie folosit spre
a scapa pomii
cel urmasilor;
pana la
tabac. Date
nestina, asa
grosas. Se
sala si se
mestecata.
Bine in
timpul cand
Parasiti
marii pomilor.
colorate verde
cari se vese
ru; acesta
ner; odata
ceat si incepe
atunci cand
lor incute.
Custat
se face in mod
mare care
tinca ce nu
dupa aces
apa apoi pan
pomului, dupa
puna de tabac
cu xant de
vedii de aluna
deci tal gren
Alimares
lui, panta se
se ridic si
apa curata
caci alai
soarela
luse pen
recomanda
primavara
cepa si inver
in lichid asel
la elgr.
negru 100 gram
toate acestea
apa, dupa
acostate se
apa; cu
tofi pomii
lucrate
arile de
leare catane
puti albi
gatorile
norse, licit
urna lor
aluna.

R. BONG, A. Redu

Trichetite se prind asemenia in
favi de tratie; aceasta se face mai
seama la pomii cultivati in spatii
xid. Se pune foaia intru pom si xid
sa gesea din cand.
Larvitele. Napadirea larvicioara se
provoca mai mult de putere din cauza
ca lasa pe frunze o xamălipicioasa care
placa foarte mult furnicilor.

Asta puterea, cat si furnicile impo
doce foarte mult cresterea pomilor. Fur-
ticile se prind foarte puand sa putina
omaniel. Caci cine nu se va bucura
cand vom ajunge, ca s. p. secretatul, care
acum se indeparta numai in timp de
sepleman. Se se alipasa in 2-3 zile.
fata a unui pom si mai mult de 10 in
ducuta inel si mai mult cand vom
ajunge, ca se se inleasca in mod mai
suntor si munga incordata si lara preget
a femeii plugarului?

Recomanda, harica nu se mai xata
nicand. La o casa sunt stătes lucrur.

si mai cu seama la un cu copii mania.
cu aligatori si lucatori, incat economica
este abovata roaba in tot inflesul cu-
vântului. Vata iarasi, sa nu are nici o
odihna. Gătitia mănăstirilor, cel puțin de
douce-ori in zi, curățarea casei și copililor.
spălatul, facerea pâneli, totuși, seantă
cuzatul s. a.; și mai departe lucrurile eco-
nomice de alata, la care dăna trebuie
sa se parte in rind cu bărbatul, aceste
toate o silioasa, si face si din toate xi.
muncind fără presar incat trel ne se se
in stam, se face
o parte duc.
de mănăstir.
te forte impo-
e parte, credem,
ate a îndrăgăst
in lucrurile, ce
li erau stăine.
lipu om dum-
flanzele s. a.
in casa feratei
inul și in mare
e schindare, ce
tr, fara a fi se
credem, ca e
une o xamă
e xamă xamă
vata, din dăca
e acce și nu
mslelor.
si vata lor.
e. care alina
a petrecut cu
lor și eata ce
marea și despre
lor:
eginei albinelor
Alina. Aceasta
nește de un xel
ei, regina face
et, sar, in de-
grentata ouă-
ani mare, deca
aeste cam 4-5
i timp fac cam
ouă. Căni se
at si colorate
are lioasă de
o-petrec in
eilor sântului
lui e xant și
Alina de obi-
acesti, si can-
are timp ca se
e mai reparte.
tut enlex mai

Statiu economic.
7 in pun de prun.
la a terdele de prun in un hărdan
străjește-le bine cu o lopata de lemn
toarță 2 vedre de apă peste ele
in care apă ai topti 13 elgr. xăbr.
xăbricit și 150 grame tain.
După vre-o 3 sepleman, după ce
fermentatunna (ferbera) a incecat se
trage vinul gata l putoi sa se pune
la divinca, sau in lipa într-o câmară

Isus pe muntele Maslinilor.

PARTEA ECONOMICĂ.

Dușmanii pomilor roditori.

(Urmare și fine).

Griza e o insectă ce nu se vede cu ochii liberi; dar' e așa de spornică, încât acopere cu totul partea din jos a frunzei care capătă o față cenușie.

Tratamentul ce trebuie folosit spre a scăpa pomii de aceste insecte, este cel următor: se face o fertură cu săpun negru, 4 litre de leșe și zeamă de tăbac, toate acestea amestecate cu var nestîns, așa ca fertura să fie destul de groasă. Se ia apoi un pământ sau pensulă și se ung toate ramurile cu această mestecătură.

Bine înțeles, că aceasta se face în timpul când pomii nu sînt înverziți.

Purecii, pricinuesc stricăciuni foarte mari pomilor. Ei sînt de obicei de culoare verde sau neagră, însă cei verzi cari se ivesc primăvara fac mai mult rău; acestia atacă mugurii și foile tinere; odată foile fiind atacate se sgârcesc și încetează lucrarea lor tocmai atunci când ar trebui să fie în deplina lor lucrare.

Curățirea pomilor de aceste insecte se face în modul următor: se ia o pânză mare care trebuie stropită cu apă, pentru-ca să nu străbată fumul printr'însa, după aceea se va stropi bine pomul cu apă, apoi pânza se întinde deasupra pomului, după care se face o afumare bună de tăbac. S'ar pute stropi pomul cu zamă de tăbac, însă experiența a dovedit că afumarea e un leac mai bun, deși mai greu de făcut.

Afumarea se face la apusul soarelui, pânza se lasă până a doua zi, când se ridică și se stropește bine pomul cu apă curată pentru-ca să se curețe fumul, căci altfel frunzele s'ar arde de razele soarelui.

Însă pentru-ca să se prevină răul, recomandăm cu deosebire ca în fiecare primăvară, mai înainte ca pomii să înceapă a înverzi, să fie bine stropiți cu un lichid astfel compus:

1/2 chlgr. tutun, 200 grame de săpun negru, 100 grame floare de pucioasă; toate acestea ferte în 4 sau în 5 litre de apă, după care apoi la amestecătura aceasta se va adăuga încă cu 2 dl. apă; cu acest lichid trebuie stropiți bine toți pomii mai înainte de a muguri.

Purecii lănoși. Acești pureci se arată pe ramurile merilor, sînt de culoare castanie roșetică, acoperiți cu un puf alb, care îi ascunde cu totul. Sugătorile acestor insecte par așa de veninoase, încât beșicile ce se produc în urma lor curînd face să piară partea atinsă.

Pentru a scăpa pomii de acești pureci, cel mai bun mijloc de întrebuințat este a se tăia părțile atinse, în cursul iernei se vor unge pomii atinși cu lapte de var amestecat cu petrolu în proporție de o decime.

Viespii și urichelnițele. Acestea se prind foarte ușor în sticlele pe jumătate umplute cu apă cu zahăr și atirnite de pomi. Insectele fiind călăuzite de miros, se înecă venind să guste din apa cu zahăr.

Urachelnițele se prind asemenea în țevi de trestie; aceasta se face mai cu seamă la pomii cultivați în spalier la zid. Se pune țevă între pomi și zid și se golește din când.

Furnicile. Năpădirea furnicilor se provoacă mai mult de pureci, din cauză că lasă pe frunze o zamă lipicioasă care place foarte mult furnicilor.

Atât purecii, cât și furnicile împedecă foarte mult creșterea pomilor. Furnicile se prind lesne punându-se puțină miere într'o sticlă; ele se duc în sticlă, unde le ucidem pe rînd.

N. D. Cojocaru.

(Din „Revista viticolă și horticolă“).

Industria de casă.

I.

Mașinile de tot felul iscodite până acum au început a da modului vechiu de lucrare o altă față și zi de zi făcîndu-se noue descoperiri, ele vor schimba încă și mai mult rîndul de până acum.

În locul plugului învechit de lemn vedem pretutîndenea pluguri de fer mult mai bune și îndemînatice. În locul îmblăcîului fără spor, peste tot locul se lucrează cu mașinile de îmblătit. Ciurul simplu este înlocuit cu mașinile de cernut, și astfel rînd pe rînd toate uneltele plugarului s'au îmbunătățit și se îmbunătățesc, pricinuind un nou mod de întocmire a lucrurilor în economie.

Cu mașinile și uneltele economice perfecționate (mai bune) lucrul merge cu spor și se sfîrșește în grabă și bine. Ca pildă ne poate servi mașina de îmblătit, cu care în câteva zile se poate sfîrși un lucru, pentru care mai de mult se cereau săptămîni și luni. Ceea-ce s'a întîmplat și se întîmplă în economia din afară, se întîmplă și în cea din casă.

De când s'au iscodit mașinile de scărmanat, peptenat și tors bumbacul și lâna, vedem o înoire peste tot locul în sate. Despre orașe nici nu mai vorbim. Inul și cânepa se cultivă și lucrează în măsură tot mai mică. În locul lor se vîră, vîzînd cu ochii, bumbacul tors și înălbit, joljurile și cartoanele. Lâna încă nu se mai lucrează ca mai înainte, ci în mare parte se cumpără pănură de țîrg (flanellă) sau haine gata făcute din lâna.

Cusutul deasemenea s'a înlesnit mult prin introducerea mașinilor de cusut aproape în toate casele mai de frunte, chiar și prin sate.

Dar' cu atîta înoirile nu au ajuns la sfîrșit. Oamenii peste tot cearcă a'și înlesni, cât numai se poate, toate modurile de lucrare, s'evîrșindu-le mai iute, mai bine și mai ieftin, cum și fără prea multă casnă. Această încercare este îndreptățită, pentru-că se tractează de progres, de înaintare, cu un cuvînt de binele omenimei. Căci cine nu se va bucura când vom ajunge, ca s. p. seceratul, care acum se îndeplinește numai în timp de săptămîni, să se sfîrșească în 2—3 zile, fără a munci pe zi mai mult de 10 în loc de 16 clasuri? Și cine nu se va bucura încă și mai mult, când vom ajunge, ca să se înlesnească în mod mai simțitor și munca încordată și fără preget a femeiei plugarului?

Econoama harnică nu le mai găta nici-cînd. La o casă sînt atîtea lucruri,

și mai cu seamă la una cu copii mulți, cu slugitori și lucrători, încât econoama este adevărată roabă în tot înțelesul cuvîntului. Vara, iarna, ea nu are nici o odihnă. Gătirea mâncărilor, cel puțin de două-ori în zi, curățirea casei și copiilor, spălatul, facerea pînei, torsul, țesutul, cusutul ș. a.; și mai departe lucrările economice de afară, la cari dînsa trebuie să iee parte în rînd cu bărbatul, aceste toate o silesc să-și facă și din noapte zi, muncind fără preget, încât trebuie să te miri de ceea-ce ea este în stare să facă și mai cu seamă, cum de o poate duce, pe lângă o încordare atît de năsilnică.

Această împrejurare foarte împovărătoare este în mare parte, credem, pricina, că femeia dela sate a îmbrățișat cu atîta iuțea multe din lucrurile, ce nu cu mult mai înainte îi erau străine. Așa numai se poate închipui cum bumbacul, joljul, cartoanele, flanelele ș. a. cuprind tot mai mult loc în casa țeranei noastre, scoțînd cânepa, inul și în mare parte și lâna.

În starea aceasta de schimbare, ce se petrece sub ochii nostri, fără a 'i-se da atențiunea cuvenită, credem, că e bine să ne întrebăm: *bine e sau rău ce se face? Nu s'ar pute îndrepta răul, dacă în adevăr este, și cum? Sau dacă este bine în lucru, care e acela și nu s'ar pute face și mai bine?*

(Va urma).

Din viața animalelor.

Regina albinelor și acul lor.

Un preot din Anglia, care e albinar și totodată om învățat, a petrecut cu luare aminte viața albinelor și eată ce scrie el despre regină sau matcă și despre acul sau ghimpele albinelor:

Singura chemare a reginei albinelor este, ca să prăsească albine. Această chemare ea 'și-o și împlinește cu un zel mare. În decursul verei, regina face pe minută cam două ouă, ear' în decurs de o zi atîtea, încât greutatea ouălor este de 1½, de ori mai mare, decât a trupului ei. Regina trăește cam 4—5 ani și în decursul acestui timp face cam un milion și jumătate de ouă. Ochii ei sînt mult mai mici, decât ai celorlalte albine, dar' nici nu prea are lipsă de ochi, căci toată viața 'și-o petrece în coșniță.

Despre acul albinelor amintitul preot zice, că în lăuntru lui e găurit și pe aici se scurge veninul. Albina de obicei uită acul în rână și aceasta îi cauzează moarte. Dacă însă are timp ca să 'și-l scoată, atunci trăește mai departe. Aceasta a observat-o preotul englez mai de multe-ori.

Sfaturi economice.

Vin bun de prune.

La 5 ferdele de prune într'un hărdău, struște-le bine cu o lopată de lemn curată, toarnă 5 vedre de apă peste ele în care apă ai topit 13 chlgr. zahăr zdrobit și 150 grame tanin.

După vre-o 3 săptămîni, după-ce fermentațiunea (ferberea) a încetat, se trage vinul gata la butoiu și se pune la pivniță, sau în lipsă într'o cămară

răcoroasă. Este de un gust foarte bun. E de însemnat, că hărdăul unde se strujesc prunele să fie destul de mare, ca pe sferă să rămână gol, spre a nu eși afară vinul când ferbe.

Știri economice

Cassa de păstrare din Seliște publică raportul seu anual, al XV. Pe cât de frumos e în exteriorul seu acest raport, pe atât îmbucurătoare și mulțumitoare sânt datele ce ne presentă privitor la starea și dezvoltarea acestei instituțiuni. Eată ce scriu specialiștii dela »Revista Economică» despre această Reuniune:

Bilanțul acesta este unul dintre cele mai frumoase din câte ni-s'au presentat în anul acesta. Față de capitalul social de 13.000 fl. — rezervele s'au urcat în urma dotațiunilor însemnate la 29,399-03 fl., o sumă care întrece cu 3000 fl. și mai bine dublul capitalului social. În ce privește »efectele proprii» institutul acesta urmează imediat după »Ardeleana» din Orăștie, căci posede considerabila sumă de 42.640 fl., cu peste 25.000 florini mai multe decât la finea anului 1897.

Mai adaugem, că reuniunea are un fond de binefaceri de 15.567 fl.

În adunarea generală ținută la 19 Martie direcțiunea s'a constituit astfel: președinte: Dr. Nicolae Calefariu; vice-președinte: Dumitru Banciu; cassar: Dimitrie Roman; secretar: Nicolau Hențiu; membri ordinari: Petru Dragits, Bucur Comșa, Ioan Comșa sen., Iordache Roșca, Dumitru Lăpădat și Dumitru Vulc; membri suplenți: Stan Șteflea și Nicolae Lupas.

Consiliul de supraveghere pe durata de un an, ca membri ordinari: Mihail Ittu, Petru I. Comșa, Mihail Stoica și Ilie Hociotă; de membri suplenți: Dumitru Roșca și Dumitru O. Tâmpăniaru.

Pluguri bune. Ni-se scrie din Lupoaia (Sălagiu): În anul trecut, nefiind îndestulit cu plugurile ordinare de fer făcute în orașelele noastre, dar' neafând deplin corăspunzătoare pentru agronomia mică nici plugurile Sack-Plagwitz, m'am adresat firmei *Rudolf Bächer*, să-mi trimită spre încercare un plug universal de oțel.

După două schimburi de corespondențe mi-s'a trimis plugul cerut, cu condiția, că de-mi va conveni, după încercare să-mi trimit prețul, la din contră să retrimis plugul pe spesele firmei, — și pot să constatez, că am primit o unealtă neexceptionabilă în plugul *Bächer*, pe care în decursul unui an încercându-l în diferite soiuri de pământ, l'am aflat incomparabil față cu plugurile usitate pe aici. E masiv, în toate părțile sale aproape neruinabil, face lucru perfect, relativ recere puțină forță de tras, așa că în pământ neargilos se poate ușor ara cu doi cai mici și peste tot pe șes nu e lipsă să fie ținut de coarne, pe lângă aceea regularea adâncimeii și lățimeii brezdei se efectuează cu ușurință și perfecție; astfel după încercare de câteva zile i-am trimis prețul,

ear' a doua comandă o am făcut pe lângă rambursă, cu care încă în aceeași măsură am fost îndestulit.

Fiecare se poate ușor convinge în persoană despre calitățile acestui soi de pluguri în agronomiile în cari sânt introduse deja și ar fi de dorit să fie introduse și în agronomia țeranilor nostri mai cu dare de mână. **T. Dragonir.**

Din traista cu povețele.

Răspunsuri.

Abonentului nr. 1128. Dacă de zeci de ani folosești pământul, neconturbat de nimeni, e semn, că jugerul cu pricina a fost vândut de mult, poate moșului d-tale. Caută printre scrisorile ce le ai, poate dai de vre-un contract. Sau întreaba oamenii bătrâni din comună; trebuie că își aduce cineva aminte cum s'a întâmplat, că jugerul e scris pe numele respectivului. Ca să-l iee dela d-ta, trebuie să-ți faci proces. La judecată, dacă nu găsești cumva vre-o scrisoare (contract) care să arate dreptul d-tale — te poți apăra cu martori din comună, cari știu, că folosești pământul de vreme îndelungate, fără-ca respectivul să te fi oprit sau să te fi provocat să-i dai pământul. Sfatul ce 'ți-l dăm e însă următorul: înțelege-te cu el, — plătește-i ceva, ca să-ți dea contract, cu care să vină pământul scris pe numele d-tale; pentru-că uite ce 'ți-se poate întâmpla:

Omul face datorii; datoriile se întăbulează pe jugerul lui de pământ (care însă nu-i al lui, ci al d-tale) și într-o bună dimineață 'ți-se pune pământul la dobă, și te pomenesti fără pământ.

Abonentului I. G. nr. 3125 în V. În Ungaria sânt 4 școli anume pentru gornicii de păduri, și adică la *Királyhalma* p. u. Szabadka, la *Vadászerdő* lângă Timișoara, la *Liptó-Ujvár* și în Ardeal la *Sânt-Imbru* din Gurghiu. Cu privire la primirea în aceste școli hotărăște ministrul de agricultură. Cei-ce voesc a fi primiți trebuie să dovedească că: 1. nu sânt mai tineri de 17 ani, nici trecuți de 35 ani; 2. că sânt sănătoși, viguroși și obișnuiți la muncă, că ved, aud și vorbesc bine; 3. că au absolvat școala elementară, respective știu ceti, serie și socoti cele 4 operațiuni; 4. purtare morală bună; 5. stau sub obligamentul militar? Să primesc atât pe cheltuelile statului, cât și pe ale sale proprii. În cazul din urmă tinerul plătește 150 fl. la an. Cursul învățătorei ține 2 ani, și vacanții nu sânt; dar' cei-ce se poartă și învață bine, capătă vacanție pe două săptămâni. Învățământul e teoretic și practic; greutatea principală se pune însă pe cel din urmă. Tinerii sânt îmbrăcați din partea institutului și poartă uniforma gornicilor erariali, însă fără arme și semnele de șarge. Examenele se țin la fiecare jumătate de an. După examenul din urmă fiecare capătă atestat; apoi trebuie să facă un an de praxă și să depună examenul de calificare. Pentru îndrumări mai amănunțite să te adresezi la una din direcțiunile numitelor 4 școli.

Când se vor deschide cursurile învățământului vom face și noi cunoscut cetitorilor nostri.

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Cum trebuie să fie școala.

(Urmare și fine).

Salele de învățământ să fie cât se poate de spațioase, sau cel puțin atâtă cât să fie 6—7 metri cubici de aer curat pentru fiecare școlar, să aibă ferestri mari provăzute cu ventilatoare și perdele. Cuptoarele să fie din fer vârsat de formă cilindrică, ear' nu așa numitele »platene», de cari și azi mai află prin școlile noastre. Chilia, care nu are aceste calități e necorăspunzătoare, fiind nesănătoasă.

E neincunjurat de lipsă, ca școala să aibă o curte largă și mare, sădită cu tot felul de pomi, arbori și flori, meniți a curăți aerul, și pentru a produce plăceri pruncilor, totodată servind și la învățarea științelor naturale. Salele de învățământ trebuie să fie provăzute cu toate recuisitele școlare de lipsă, cari întotdeauna să le fie la dispoziție pruncilor, ca de ex. mașina de calculat, mapa, globul, tabelele parietale (pentru cetit), tabelele de intuițiune, etc. precum și creta pentru a se pute deprinde cu scrisul pe tablă.

Părerea acelor cari susțin, că cele mai sus numite să nu stee la dispoziție pruncilor, fiindcă le strică, o țin de greșită, pentru-că, oare ce e mai nenatural ca a învăța geografia fără a te uita pe mapă.

În ce privește părerea, că a privi în continuu un obiect, ca de ex. o tabelă de intuițiune, li-se urește și își perd gustul, — o cred de a fi neadmisibilă. fiindcă din punct de vedere pedagogic, putem afirma, că un obiect cu cât îl vom vedea mai de multe-ori, cu atât mai bine, mai adânc și mai fidel ni-se va întipări în memorie, fără a ne cauza ceva stricăciune, sau a naște ceva disgust.

Cu privire la permisiunea de a scrie cu creta pe tablă, o cred de foarte acomodată, fiindcă de multe-ori se întâmplă, că un prunc cu toate-că pe tablă și în teaca lui face literile și numerii caligrafice, frumoși și proporționați, când e provocat a scrie pe tablă nu e în stare a-ți face după recerință.

Băncile trebuie să fie corăspunzătoare, adică nici prea largi, nici prea strâmte, fără după talii, pentru-ca pruncii să șeadă cât se poate de comod, și e de preferit din punct de vedere moral, ca pentru fiecare prunc să fie câte un scaun deosebit, sau să fie cel mult câte doi într-o bancă; căci pot eși fără a se conturba în lucrare unul pe altul. Băncile trebuie să fie pe cât se poate de solide, ear' înălțimea lor dela pardoseală să fie așa de mare, încât talpa piciorului să ajungă întreagă pe pământ; de dorit e să fie provăzute și cu răzimate, căci o bancă fără răzimate e în stare să nefericească foarte multe ființe fragede, contribuind la dezvoltarea deosebitelor morburii.

Tabla mesei băncii să fie puțin plecată în proporțiune după talii, și să fie provăzută cu câte un pult deosebit pentru fiecare prunc, spre a-și pute pune în el recuisitele de învățământ.

Școala să fie provăzută și cu cuiele necesare atât pentru prunci, cât și pentru învățator.

Pentru învățator trebuie să fie și o catedră, provăzută cu pulturi, în cari învățatorul să-și țină protocoalele, cataloagele și alte recuise — și să fie ridicată mai sus ca băncile, ca astfel învățatorul să poată observa toate mișcărilor pruncilor. Școala mai trebuie ca să fie provăzută și cu o tablă neagră, care pe o parte să fie liniată pentru scris; ear' pe altă parte jumătate să fie liniată pătrat pentru comput, ear' jumătate să fie punctată pentru desemn. Nu e iertat să lipsească din nici o școală așa numitul »dulap« cu giamuri de sticlă, în care să se păstreze cărțile școlii, biblioteca școlară destinată pentru prunci, aparatele fizicale etc.

Trebuie să mai fie și un oroloj de părete, după care să se poată orienta învățatorul și elevii la împărțirea obiectelor de învățământ.

În curtea școlii, neîncunjurat de lipsă sunt și aparatele de gimnastică, fiindcă prin exercițiile de gimnastică contribuim la dezvoltarea puterilor fizice, la întărirea și oțelirea corpului și la asigurarea și susținerea sănătății, precum și la dezvoltarea curajului și simțului de ordine și disciplină.

În urmă încheiu zicând, că numai o școală bine provăzută cu cele necesare, poate ca să satisfacă cerințelor, contribuind la înaintarea, înflorirea, prosperarea și bunăstarea popoarelor; deci să facem școli bune, dacă voim, ca să ne facă oameni buni; căci oamenii fac școala, ear' școala face oameni.

Bistrița, la 11 Aprilie 1899.

Teodor A. Bogdan,
învățător.

Cantinele școlare în România.

Este știut, cât de grea este cercetarea școlii din partea copiilor prin satele împrăștiate, unde o parte mare a caselor se află în depărtări mari de școală.

Sate de aceste se află la noi, în România, precum și în alte țări. În România, după pilda țărilor mai înaintate în cultură, s'au început a se întemeia prin satele resirate, așa numitele *cantine școlare*.

Ele se deschid în apropiere de școală și în ele băieții veniți din depărtare capătă prânz, ear' unii au și cina, stând acolo săptămâna întreagă și întorcându-se acasă numai Sâmbătă seara.

Cantinele se susțin din dăruiuri de voe bună. În România s'a pornit o mișcare foarte vie pentru susținerea de cantine. Spre acest scop dăruiesc și țeranii bani și bucate și s'au aflat și comune, cari au votat 200—300 de lei pentru susținerea câte unei cantine.

Eată s. p. rezultatele acestor așezăminte în un singur județ (comitat), în județul *Vâlcea*. Aici s'au întemeiat în anul acesta 65 cantine școlare, dintre cari 15 sunt cu dormitor. În aceste cantine au prânz și cină, precum și quartir peste noapte 295 copii, ear' 2490 au numai prânzul. Resultatul înființării acestor cantine este, că numărul școlarii a

crescut dela 5926, câți erau anul trecut, la 8270. Partea cea mai mare a școlarii o dă tocmai acea clasă a populației, care de veci era osândită a sta sub obrocul întunecului din cauza sărăciei.

Privitor la funcționarea cantinelor dăm aci unele date dintr'un raport, pe care dl. revisor școlar al județului *Vâlcea*, *D. Constantinescu*, l-a adresat de curând ministrului român de culte și instrucțiune publică:

Cei-ce dorm la cantine, zice raportul vin Duminecă seara și se întorc Sâmbătă seara pe jos, rar vin cai și căruțe de-î transportă. Fiecare își aduce așternutul seu, ear' primăria și învățatorul, mai din fonduri comune, mai din fonduri comunale ori din material adunat de pe la oameni, au făcut paturi lungi țărănești, cari se curăță în fie care dimineață; lemnele de încălzit se aduc cu rîndul de părinții copiilor; ear' mâncarea, ca: mălaiu, fasole, linte, varză, cartofi, ceapă, sare, lapte, ouă și câte puțină carne sau galițe netăiate, se duc pentru o săptămână și se dau învățătorului-dirigent. Acestea se pun la olaltă cu provisile ce se duc zilnic de copiii ce iau numai masa de prânz, provisii cari sunt tot ca cele mai de sus, și prin îngrijirea dirigentului se pregătește din ele (în vederea stricăciunii, la cari ar fi expuse unele lucruri) pentru toți în comun, de cătră o femeie însărcinată în adins cu aceasta, care se plătește din fondurile puse la dispozițiunea dirigentului prin subscrieri ori alte ajutoare. Chiliile de cantină sunt sau chiliile ce prisosesc pe la școli, sau case anume închiriate pe lângă școli.

La ori-ce masă sunt totdeauna 2—3 feluri de mâncări calde, ca: fasole feartă, cartofi, mâncare și mălaiu în țest, ori mămăligă sau turtă de făină; linte, varză călită, cartofi fripți ect., lapte fert și ouă, mămăligă cu carne, etc.

Vasele de bucatărie s'au cumpărat din fondurile adunate; în general aceste vase sunt de pământ, ear' lingurile, furculițele, talerile și servetele trebuincioase și-au adus fiecare de acasă.

Pentru cei de tot săraci, se găsește totdeauna un prisos de un sac cu mălaiu, 1—2 băniți cu fasole, cartofi, etc., toate aduse prin stăruințele învățătorilor de cătră fruntașii satelor.

Răvașul școlii.

De pe Jiu. În 18 Aprilie st. n. subinspectorul reg. din Deva, Dr. Vilt, însoțit de vrednicul prot. tractual *Stefan Radic* a vizitat școlile gr.-cat. din Jiu, și a examinat băieții, punându-le întrebări din toate studiile. Sunt convins că a fost satisfăcut cu progresul.

Examenle finale se vor ține în toate comunele sub conducerea protopopului *Radio* din Petroșeni. Va participa și reverendisimul domn canonic din Lugoj, *Boroșiu*, în calitate de inspector școlar, având interes de a vedea în persoană progresul ce pot arăta învățătorii noștri din acest tract.

Examenle se vor ține pe cum urmează: Petros în 27 Maiu înainte de ameazi. Meri-

șor în 27 Maiu d. a. Iscroni în 29 Maiu în. a. Coroiești în 29 Maiu d. a. Lupeni în 31 Maiu în. a. Paroșeni în 31 Maiu d. a. Barbat-sup. în 1 Iunie în. a. Uricani în 1 Iunie d. a. Câmpu-lui-Neag în 2 Iunie în. a.

Învățătorilor li-se recomandă a fi pregătiți cu: conspect despre materialul percurs; protocol de clasificare; arătarea tabelară.

Părinții pruncilor, membrii senatului școlar și alți onorațorii, să se invite la examen, având a se presenta în vestminte de serbătoare.

Ear' învățătorii să participe la examenle din comunele învecinate. **G.**

Drepturile și datorințele învățătorilor. A eșit de sub tipar și ni-s'a trimis la redacție cartea ungurească despre drepturile și datorințele învățătorilor și învățătoarelor, despre care am făcut amintire în un alt număr. Titlul îi este: *Tanítók (tanítónők) jogai és kötelességei*. E scrisă de Dr. Szabó Mihály, inspector de școli în comitatul Albei-inferioare și apărută în a treia ediție. Prețul 2 fl. 60 cr. Se poate procura dela autorul, în Aiud.

Cartea este voluminoasă (394 p.) și repetăm, că ar fi bine, dacă cu învoirea autorului s'ar traduce în românește de vre-unul din învățătorii noștri.

Foi școlare. A apărut nr. 8 al *Foii Pedagogice* din Sibiu, cu următorul cuprins: Disciplina, cu devotamentul și iubirea în serviciul educațiunii (urmare), de Ioan Darius. — Modele de lecțiuni: Cele patru regiuni ale lumii, trei lecțiuni din geografie, III., de Dr. D. P. Barcianu. — Conferențe învățătoarești ori Reuniuni învățătoarești, vocea unui învățător. — Informațiuni: Avis învățătorilor și corurilor vocale; Cultivarea mai cu spor a muzicii vocale în școlile populare; Convocarea Reuniunii învățătorilor din Caransebeș. — Felurimi. — Corespondență.

„Școala Viitoare“, revista societății învățătorilor și învățătoarelor din România. Apare lunar în Ploiești. Nr. 2 din anul curent are următorul cuprins: Chestiuni pedagogice, de P. Păunescu. — Despre temperamente, de Gheorghe Constantinescu. — Păreri didactice, de Anton R. Popescu. — Lecțiunea practică, de Simion Iacob. — De-ale, noastre, de I. Ghișescu. — Progres ori regres? de Vasiliță dela Iași. — Necesitatea congreselor învățătoarești, de I. Ciocărlan. — Institutul francez, de I. Cambier. — Din ale educațiunii, de Chirilă Rășcanu. — Placă ori hârtia? de Zoe Michaelescu. — La chestiunea învățătorilor suplinitori, de D. Brezeanu. — Emulațiune pentru învățători, de C. Spăneșteanu. — Revista noastră, de Gheorghe Gh. Vornicelu. — Cronica, de Remus. Posta noastră, de C. I. L.

„Școala Modernă“, revistă a învățământului de toate gradele. Apare în București la 1 și 15 a fiecărei luni. Abonamentul pe an 5 lei. Un număr 25 bani. Anul II., nr. 21 și 22 din 1—15 Noemvrie 1898 are următorul cuprins: Exerciții orale și scrise în școlile primare, de Colnic. — Punctele negre. — Chestiuni germane, de Bogdan-Duică. — Accidente de gimnastică în școlile noastre, de D. Ionescu. — Imaginațiunea, de A. Ventul. — În preajma conferențelor învățătoarești, de Mihnea. — Exerciții libere, de D. Ionescu. — O propunere în preajma regulamentului pentru aprobarea cărților didactice de curs primar rural, de I. Voiculescu. — Principiile conducătoare în învățământul limbii materne, de A. Lupu-Antonescu, I. Ciocărlie și M. Niculescu-Ploiești. — Necrolog. — Examenle și comisuni. — Publicațiuni.

Concurs. Sînt publicate concurse pentru îndeplinirea următoarelor stațiuni învățătorești din diecesa gr.-or. a Aradului:

Bonfești, protopr. Buteni, cu următoarele emolumente: 1. Salar în bani 176 fl. 2. 16 șinice bucate parte grâu parte cucuruz prețuite în 88 fl. 3. 4 orgii lemne prețuite în 36 fl. 4. Pentru conferență 4 fl., scripturistică 3 fl., curatoratul 10 fl. 5. Dela înmormântări 50 cr. și dela liturgie 50 cr. — Cuartir bun cu două odăi și grădină pentru legumi.

T.-St.-András, prot. Timișoarei, cu următoarele emolumente: 1. Cuartir liber cu $\frac{1}{2}$ din grădină. 2. În bani gata 200 fl. 3. 10 metri de lemne nespate pentru învățator, 20 fl.; pentru încălzământul salei de învățământ cu paie se va îngriji comuna bisericească. 4. Pentru scripturistică 5 fl. 5. Pentru participare la Reuniune 3 fl. 6. O viie și o grădinuță estravilană 21 fl. 7. Pentru cantorat 5²² jugere pământ 100 fl. 8. Pentru curatoria școlii 6 fl.; observând, că pentru pământurile folosind, învățatorul devenit ales, are a purta toate sarcinile publice. În fine dela înmormântări unde va fi poftit 50 cr.

Cererile au să se trimită oficiilor protopr. respective. Termin 30 zile.

CRONICĂ.

Faptă nevrednică. Din *Semlacul-mare* ni-se scrie: În Dumineca Floriilor fiind adunat în sfânta biserică un număr foarte frumos de popor și ascultând sfânta liturgie cu mare zel, în loc de a se cânta priceasna, deodată preotul nostru cel bătrân, *Petru Folia*, ese din altar și se oprește în mijlocul bisericii având el în mână o foaie, pe care noi o socotim a fi dela Prea Sfinția Sa Episcopul nostru. Dar spre mai marea noastră mirare deschizându-o se o cetească deodată văzurăm că e *Poporul* din Buda-pesta nr. 17 a. c. Și preotul nostru a început să cetească un articol din sərbătoarea Floriilor. Această noi n'am așteptat dela un preot, care în loc de a căuta pe vre-un rătăcit se-l îndrepte de a cunoaște scumpa noastră națiune, întocmai el, *care în loc de a-și abona foi românești, cere dela nenorociți, care capătă »Poporul«* gratuit. Rușine se-î fie de Dumnezeu, dacă nu de oameni, de a ceti astfel de foi în biserică. Prin care noi din părerea noastră gândim că mult a vătămât pe fruntașii poporului nostru. Noi n'am dat ascultare la predica lui, și ne pare foarte rău de purtarea lui.

„Unul din cei de față”.

Casuri de moarte. *Paraschiva Corcheș n. Toma*, o femeie vrednică și cu frica lui Dumnezeu, după lungi și grele suferințe și-a dat nobilul seu suflet în mâinile Atotputernicului, în vîrstă de 33 de ani și 9 luni, împărțită fiind cu sfintele taine. Rămășițele pămîntești ale răposatei s'au depus spre vecinică odihnă Duminecă, 28 Martie v., în cimiterul bisericii din *Bucium-Sat*. O deplângere soțul ei și 4 orfani, dimpreună cu frații și o soră.

— Cu inima înfrîntă de durere aduc la cunoștință trecerea din viață a mult iubitelui și neuitatului meu soț *Oprea Bărză*, proprietar, întemplată în 27 Aprilie n. 1899, după un morb îndelungat și dureros, în etate de 47 ani. Rămășițele pămîntești ale scumpului defunct s'au transmutat Sâmbătă, în 29 Aprilie a. c., la orele 9 a. m., dela casa mortuară Tîrgul lemnelor nr. 4, la Să-

liste, unde s'au depus la ora 1 p. m. spre eternă odihnă în cripta familiară din cimiterul gr.-or. Sibiu, în 28 Aprilie n. 1899. *Iustina Bărză*, ea soție.

— Gavriil Aluășiu, învățator popular în *Babta*, în numele seu, a fiului seu Ioan, teolog în Gherla, a fiicelor Domnica și Maria, a ginerilor Alexă Bocuț și Ilie Baldan din Ciuta, și a numeroșilor consăngeni din Iclodul-mare și Eriu-Sân-craiu etc., cu inima zdrobită de durere anunță încetarea din viața pămîntească a neuitatei lor soție, mamă, soacră etc. *Rafila Aluășiu n. Farcaș*, în 28 Aprilie 1899 st. n., la 4 oare dimineața, în etate de 48 ani, după un morb scurt, fiind provăzută cu sf. taine a muribunzilor.

În ziua de Sf. Paști (30 Aprilie) îndată după înserat la 3 ore p. m. s'a început prohodirea după rital gr.-cat. din partea alor 4 preoți și adecă din loc: O. d. Petru Pop, Andreiu Bogdan din Racova, Elia Fortis din Bicz și Ioan Lengyel din Corni. Cuvîntarea funebrală a ținut-o veteranul preot din Bicz, ear' iertăciunile preotul local, care au stors lacrimi din ochii tuturor. Corul l-au ținut următorii d-ni învățatori din jur: Patriție Pop din Supurul-de-jos; Augustin Herman și Stefan Timoc, inv. pens. din Chiueșd; Vasilie Sas din Bicz; Augustin Miele din Racova; Ioan Pop din Ciuta. Fiind timp frumos au luat parte la 1000 de persoane din loc și jur. La 6 ore rămășițele pămîntești fură așezate în cimiterul gr.-cat. În veci amintirea ei!

— *Christos a înviat!*

Îndurerăți facem cunoscut trecerea la eternitate a preaiubitului nostru *Vasile Hossu*, protopop greco-catolic al districtului Murș, întemplată în 30 Apr. 1899, în ziua mărită a Învierii, după îndelungate suferințe și după primirea Merindei de veci, în anul 70 al etăței, 45 al preoției și al căsătoriei. În mormântarea osemintelor scumpe s'au făcut Marți, în 2 Maiu 1899, la 3 ore d. a., în cimiterul parochial din Murș-Oșorheiu.

„*Celor din morminte viața li-a dăruit!*” Murș-Oșorheiu, 30 Aprilie 1899. Maria Hossu n. Szébeni, soție. Elena, cu soțul Ioan Cirlea, fiică, și cu fiii lor Aurel. Vasile, fiii.

Focuri mari. Acum de curînd au fost focuri mari în mai multe comune. Astfel în 18 Aprilie a bătuit un foc mare în *Viștea-de-jos*, arzînd vre-o 20 de case cu toate superedificatele. S'au prăpădit în foc un bou, 4 porci și mulțime de galițe.

Un groaznic foc a fost în orașelul *Guta* (lângă Comorn, în Ungaria) arzînd la 300 de case. Un vînt puternic a mînat focul cu o așa repeziciune, încât mulți oameni au fost cuprinși de flacări și au ars. S'au scos de sub ruine trupurile alor 4 băieți, 7 femei și 1 gendarm.

Un alt foc uare a fost în *Caransebeș* în Joia mare, prefăcîndu-se în cenuse 7 case și alte clădiri.

La temniță. Meseriașul *Dumitru Paleu* din *Curtiei* a fost osândit la *trei luni temniță* pentru bănuiala, că ar fi ațîțat împotriva statului maghiar când cu prilejul tîmbălaielor millenare. Întărindu-i-se pedeapsa, bravul meseriaș a fost silit să între în vestita temniță a Seghedinului tocmai pe sfintele sərbători ale Paștilor.

O faptă creștinească vrednică de laudă. Din Borgo-Bistrița ni-se scrie: *Simion Spumă* și soția sa *Iftinia* din parochia gr.-or. Borgo-Bistrița, conduși și îndemnați de credința în Dumnezeu, precum și din atragerea ce au pentru înzestrarea și împodobirea casei lui D-zeu, — au cumpărat și au dăruit sfintei biserici gr.-or. din numita parochie un potir nou, foarte frumos, de argint curat și aurit, în preț de peste 80 fl.

În Dumineca de »Florii« a. c. s'a sfințit și întrebuintat pentru prima-ooră acest potir la sfânta slujbă.

Această bună și creștinească faptă se laudă de sine și dovedește că s'evirșitorii ei își știu și voesc a-și folosi averea materială ce le-a dat-o bunul Dumnezeu, în urma muncii și hărniciei lor, nu numai pentru împlinirea poffelor și plăcerilor lumesti, deșerte, trecătoare, ci și pentru a se face vrednici și a-și dobîndi prin ea și fericirea vecinică pe care bunul D-zeu au promis-o aleșilor sei; — ceea-ce se li-o și dăruiască bunul Dumnezeu.

Fie ca această faptă să servească de pildă și să aibă mulți urmași între credincioșii acestei biserici.

Daruri frumoase. Curatorul primar al bisericii gr.-cat. rom. din *Dej*, *Teodor Coleiar* și soția sa *Anica*, în anii trecuți au făcut mai multe binefaceri pentru biserică și școala noastră, dăruind bisericii sume frumoase de bani, vestminte bisericești, prapori etc.

Tot astfel și anul acesta nu au lăsat a nu-și înmulți comoara neperitoare spre viața cea vecinică cu mai multe fapte nobile și creștinești, precum: în 20 Februarie a. c. au dat un prînz școlarilor dela școala noastră confesională, la care au luat parte 75 elevi. Ear' în ziua de Bunavestire făcînd feștanie și masă, au dat un prînz de pomână la care au luat parte aproape la 400 de persoane, împărțind tuturor mai multe obiecte folositoare.

În Dumineca Floriilor au donat sf. biserici 2 rînduri de vestminte preoțești de mătășă în preț de 250 fl. v. a., cari s'au sfințit în ziua aceea prin dl protopop Ioan Welle. Aceste fapte creștinești numai spre onoare le poate servi și altora spre pildă de urmat. Fericiti cei-ce înfrumusează casa Domnului.

Dej, la 27 Aprilie n. 1899. **Ioan Bacoicu**, învățator.

— Doamna *Livia Santo*, soția stimatului domn *Iulius Santo*, conducător la cartea funduară în *Halmagiu*, a binevoit a dăru corului din loc un stindard frumos, care în *Vineria Floriilor* s'a și sfințit prin 3 preoți. În numele coriștilor, rog pe st. doamnă să primească și pe această cale sincerile și călduroasele noastre mulțumite. *Halmagiu*, la 24 Aprilie 1899. **Mihailu Vidu**, inv., cond. corului.

Paștile în Sibiu. La bisericile ambelor confesiuni române serviciul divin a fost celebrat cu pompă deosebită. În biserică gr.-or. din cetate a celebrat însuși Înaltpreasfinția Sa dl Archiepiscop și Metropolit Mețianu cu asistență strălucită; cântările rituale le-a cântat corul seminarial sub conducerea profesorului *G. Dima*. Mult a înălțat însemnătatea zilei faptul, că Înaltpreasfinția Sa a ținut o frumoasă și instructivă predică ocașională luându-și ca obiect *invidia*, ca un rău social lătit.

În biserică gr.-cat. dela Poarta-Turnului a celebrat venerabilul protopop *I. V. Russu*, cu asistență. Predica ocașională a rostit-o părintele capelan *N. Togan*. La sfîrșitul liturgiei, dl protopop a făcut istoricul parochiei, arătînd pe mecenatîi ei, Episcopii Gr. Maior și Bob, a vestit apoi despre generoasa fundațiune a dlui *Ioan Vișa*, care și-a adus aminte și de această parochie, și în fine a apelat la spiritul de jertfă a credincioșilor, dat fiind că trebuie să cumpere dela oraș peste 800 stînjini de loc, ce trec la biserică, prin noua arondare a drumului. O înfrumusețare a curții parochiale, unde sînt morminte istorice, ca a lui *George Barițiu*, baron *Urs* și *Al. Papiu Ilarian*, se impune.

Public a fost mult și distins.

† **Alexandru Filip.** Am pomenit în nrul trecut, că înmormântarea neuitatului Filip din Abrud a fost foarte frumoasă, vrednică de repositul. Între vorbirile ce s'au ținut la înmormântare amintim pe a canonicului **Dr. Augustin Bunea**, în care a arătat în frumoase cuvinte cine a fost și ce a lucrat repositul în viață, apoi a protopopului **Furdui** etc. Românii peste tot și îndeosebi Românii din Munții-Apuseni au pierdut mult în repositul, după-cum scrie un fruntaș din munți:!

Cu moartea lui s'a mai împuținat cu unul numărul acelor pușini bărbați ai noștri, cari în vârtejul luptei pentru traiu, nu-și uită de lucruri comune, cari hotărăse soarta unui neam întreg.

Amintim, că cele 10.000, ce le-a testat fericitul pentru scopuri culturale, sânt menite ca fundație pentru a se da din venitul lor stipendii băieților lipsiți, dar' sîrguincioși în școale. Fundația se îngrijește de consistorul din Blaj.

Sfințire de biserică. Actul consacrării noii biserici gr.-cat. din Coplean, se va săvîrși în 14 Maiu st. n. a. c. După sfințire prânz comun și apoi petrecere cu joc în favorul bisericii. Pentru cei-ce vor lua parte la petrecere: prețul intrării de persoană: 80 cr.; de persoană în familie: 60 cr. Ofertele marinimoase se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică. Stațiune de cale ferată în loc.

Nou oficiu de dare. Ministrul reg. ung. de finanțe a înființat un nou oficiu de dare cu sediul în Blaj, în raionul căruia aparțin comunele Blaj, Beșineu, Ciceu, Luna, Ciufud, Lupu, Cerghidul-mic, Broșteni, Mihalt, Mănărade, Cerghidul-mare, Obrejea, Ohaba, Șoroștin, Cenade, Spetac, Colibi, Tău, Tiur, Roșia, Veza, Gusu, Bogata-română, Păuca, Presaca, Bucerdea-grănoasă, Alămora, Loamneș, Mândra, Armeni și Ocna. — Noul oficiu de dare și-a început funcțiunea în ziua de 1 Maiu a. c.

Grindină. În comitatul Bács a fost alaltăieri mare ruptură de nori împreună cu grindină. Hotarul comunei Mélykut a fost total pustiit, ear' în celelalte ținuturi grindina a făcut mari pagube în pomi și în vii.

Prețul bucatelor. Făgăraș, la tirgul din 28 Aprilie: Grâul pe hectolitru 7 fl. 50 cr. până la 8 fl. Grâu mestecat 6 fl. până la 6 fl. 80 cr. Săcară 5 fl. până la 5 fl. 25 cr. Orz 4 fl. până la 4 fl. 50 cr. Ovės 2 fl. 50 cr. până la 2 fl. 70 cr. Cucuruz 3 fl. 50 cr. până la 3 fl. 80 cr. Crumpene 90 cr. până la 1 fl. 10 cr. Sămēnță de cănepă 4 fl. 50 cr. până la 5 fl. Fasole 5 fl. până la 6 fl.

POSTA REDACȚIEI.

I. Chir., faur în Neagra. La școala de economie a comitatului Sibiu se primesc băieți numai din acest comitat. Astfel băiatul d-tale nu poate petiona.

Acs. G. în Bozovicia (abon. 3191). Cereți statute dela reuniunea de cetit din Zagra, (posta Magyar-Nemegye, comitatul Bistrița-Năsăud) alăturând timbre de 30 cr. După statutele acele puteți să vă formați și d-voastră. Pentru cărți trimiteți de-adreptul la librăria noastră banii și noi vom trimite cele mai potrivite cărți.

I. Fl. în L-român. Dacă tatăl d-tale e bătân și neputincios, ear' frații d-tale mici, ai pute scăpa sub titlul de susținător de familie. Dar' trebuie să te prezentezi la asentare. Ai făcut rău că nu te-ai prezentat întâia-dată; pentru-că acum vei fi pedepsit și toamai să ai dreptul de a fi eliberat, nu vei mai pute scăpa. Vorbește cu notarul comunei d-voastre; el poate să-ți spună mai lămurit cum se pun la cale astfel de afaceri.

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Balteș-Proprietar. Pentru „Tipografia” societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Schimbare de local.

Subscrisal își ia voe a face cunoscut onoratului public, că s'a strămutat cu farmacia (apotheca) în casa nouă din strada Turnului nr. 14.

Sibiu, în 28 Aprilie 1899.

cu stimă

Eugen Rummler,

Farmacia la „Crucea geneveză”,
strada Turnului nr. 14.

Trufandale de saison

Icre de crap roși!

Icre negre de Astrahan!

Masline grecești excelente!

Halva de Constantinopol!

Unt de lemn franțuzesc!

Olei de in (in adins pentru noi tescuit).

Brânză sēcuiască proaspătă (in beșicute).

Cașcaval de Penteleu!

Brânză de Liptau!

Cremă de Carpați (picantă)!

Totdeauna proaspete, din prima calitate și cu prețuri moderate, la

„**Concordia**”,

societate comercială pe acții,

Sibiu.

[20] 3-3

Carte pentru inspectorii de morți.

Conform unei ordinațiuni ministeriale toți **neuroscopii sau inspectorii de morți** au să fie de nou instruați pentru oficiul lor.

În privința aceasta se recomandă cartea:

MANUAL

PENTRU

USUL NECROSCOPILOR COMUNALI

DE

DR. STEFAN ERDÉLYI,

Dr. de filosofie, Dr. de medicină, Dr. de chirurgie, magistrul de obstetricie, profesor aprobat de igienă pentru școalele medii, medic al opidului Orăștie, medic al cercului sanitar din Bințița și dentist.

Prețul legată 2 cor.

[21] 3-3

Se poate procura dela **autor** în **Orăștie**.

Călinarul săptămânei.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele	
	Duminica Tomei, gl. 1, sft. 1.	rés. ap.		
Dum.	25 S. Ap. și Ev. Marcu	7 Stanislau	4 41	7 19
Luni	26 S. Muc. Vasilie	8 Michail	4 40	7 20
Marti	27 S. Muc. Simeon	9 Gregoriu	4 38	7 22
Merc.	28 Apost. Iason	10 Antonius	4 36	7 24
Joi	29 SS. 9 M. din Chizic	11 (+ înălț. D.	4 35	7 25
Vineri	30 Apost. Iacob	12 Pancraț	4 33	7 27
Sămb.	1 Proroc. Ieremie	13 Servatius	4 32	7 28

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Sămbătă, 24 și Duminică, 25 Aprilie: Geogiul-de-jos, Vinerea.

Duminică, 25 Aprilie: Borsă, Posmuș.

Luni, 26 Aprilie: Cața, Caid, Reghinul-unguresc, Reteag.

Marti, 27 Aprilie: Aiud, Farkastelke, Bărghiș, Chezdi-Ogorheiu.

Marti, 27 și Mercuri, 28 Aprilie: Sercaia (tirg de vite).

Mercuri, 28 Aprilie: Chibet, Brețcu, Piskolez.

Joi, 29 Aprilie: Aita-mare, Elisabetopol, Noci-chiu.

Vineri, 30 Aprilie: Reghinul-săseșc, Satulung, Ciuc-Sereda.

Sămbătă, 1 Mai: Corond, Deva, Guraslăul-someșan, Lăpușul-unguresc.

P. T.

Mulțumindu-Vă pentru încrederea de care s'a bucurat reșosatul meu tată în decurs de 50 de ani, am onoarea a Vă aduce la cunoștință, că de aici înainte eu voi sta la dispoziția d-voastră, pregătind

Reverenți, ornate bisericesti

și peste tot ori-ce îmbrăcăminte pretească,

precum și ori-ce soiuri de vestminte bărbatești spre deplina d-voastră mulțumire, pe lângă prețuri cât mai moderate și serviciu cât mai prompt.

Cu toată stima

Gustav Stasney, croitor,

Baiergasse nr. 2, în Sibiu.

[25] 1-3

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atenț. p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru ca privindu-le numai pe dinafară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserici și comune casse după înțelegere cu plățire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină Atyeelen.

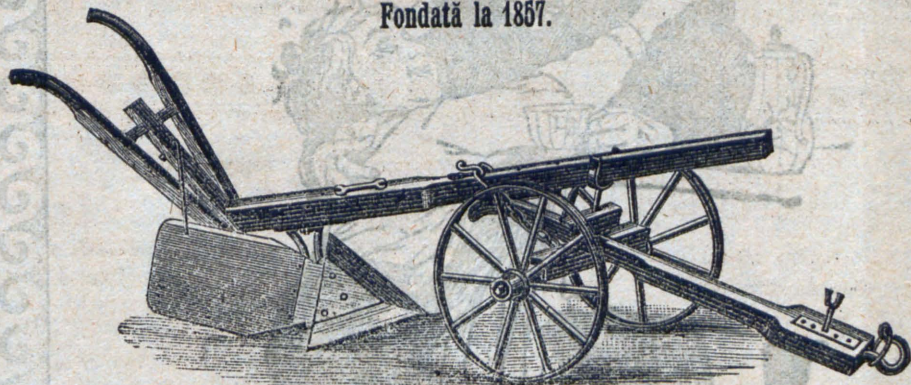
Gustav Moess,

fabrică de casse în Sibiu,

strada Poplăcii-mare Nr. 8.

[8] 8-

Fondată la 1857.

Fabrica de mașini

A. Török în Sibiu

Jungenwaldstrasse nr. 1

recomandă pentru apropiatul saison de primăvară:

Mașinele sale de séménat cucuruz (patentate) din nou îmbunătățite, care în urma construcției lor foarte practice înțrec mult pe cele provăzute cu colți și lanțuri de drot atât de nepractice. Prețul unei mașini de séménat cucuruz patent, cu două rinduri este numai fl. 15.50.

Mai departe pluguri de ogor în diferite construcțiuni. Un plug întreg de fer cântărește numai 40 chlgr. — mai puțin ca un plug de lemn. Plug de ogor pentru un cal costă numai 20 fl. Toate felurile de pluguri ca: pluguri schimbătoare în diferite construcțiuni, pluguri Vidatsch, „Kuchadlo“ și pluguri Universal sistem Sack, apoi grape, mașini de mână pentru séménat foarte practice, apoi tăvălicuri foarte bune.

Afară de cele amintite în depoul fabricii se află permanent: motoare cu vapor, locomobile, mașini pentru cal și mașini de mână, ciur patentat al lui Török (patent 1898) și ciururi de alte sisteme, triere în diferite mărimi, sfărțătoare de cucuruz, precum și alte sorte de mașini agricole.

[12] 4-24

Specialitate în zădrea morilor: pentru mori cu 1, 2 ori mai multe petri minate cu apă, vapor ori motoare.

Aranjarea completă a morilor cu firez (ferestraelor) — Scrisori de recunoștință și mulțumită se pun cu plăcere la dispoziție.

Singurul reprezentant pentru Ardeal a renumitei fabricii de motoare Langen & Wolf din Viena.

La întrebări se răspunde imediat și foarte amănunțit.

Cataloge gratis și franco.

Condiții coulante de plăț.

Iosif Schultz,

negutător de vinuri,
Sibiu, strada Poplăcei nr. 30,

oferează [28] 3-3

vinurile sale ardelenesti

garantat naturale, la cumpărare de cel puțin 56 litre cu următoarele prețuri:

Vin de masă anul 1898 per litru 18 cr.

" " " 1896 " " 24 "

" " " 1894 " " 26 "

" " " " 1894 " " 34 "

Cu stimă

Iosif Schultz,

negutător de vinuri.

Descrierea Ardealului.

Cine voeste să cunoască frumoasa țară a Ardealului, și cu deosebire Munții-Apuseni, patria lui Horia și lăncu, să citească scrierile lui Silvestru Moldovan anume:

Țeara-Noastră,

descrierea părților sudice ale Transilvaniei și Valea-Murșului, apoi

Zarandul și Munții-Apuseni.

Cu 9 ilustrațiuni și o schiță.

Descrierile sunt făcute în fel de călătorie, cu datinele și porturile Românilor și cu multe legende despre dealuri, cetăți, izvoare ș. a.

Fiecare carte costă 1 fl. (și 5 cr. porto), în România 3 lei.

Toate ziarele noastre au apreciat în cuvinte elogiante aceste descrieri, unicele ce le avem despre Transilvania în limba română:

„Liga română“, scrie între altele:

„Până astăzi n'a existat în limba română o descriere a acestor regiuni atât de interesante din mai multe puncte de vedere. Dl. Silvestru Moldovan a răspuns deci prin această publicație unei trebuințe ce intr'adever se simțea la noi. Sperăm, că publicul cetitor va face acestei scrieri primirea amabilă pe care o merită.“

Comandă se pot face la

„Tipografia“,

societate pe acțiuni în Sibiu.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

„Istoria Transilvaniei“

George Barițiu.

Monumentalul op al regretatului nostru istoric: „Părți alese din istoria Transilvaniei pe 200 ani din urmă“, se poate procura de acum

cu preț redus!

Volumul I.

broș. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.50, leg. fl. 3.30.

Volumul II.

broș. în loc de fl. 4.— numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80

Volumul III.

broș. în loc de fl. 2.80 numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Opul întreg:

broș. în 3 vol. în loc de fl. 11.— numai cu fl. 6.50 — șese florini și cincizeci cr. v. a., leg. fl. 8.60.

Această carte n'ar fi iertat să lipsească din casa nici unui bun Român.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare opul premiat și publicat de „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român“

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de

Ioan Pop-Retegeanu.

Acest op, care se extinde pe 216 pagini, cuprinzând cele mai frumoase povești și la urmă o însemnare a provincialismelor, costă numai 50 cr. plus 10 cr. porto

Sămênțe de economie!!

Trifoiu!

Luțernă!

Napi de nutreț!

iarbă franceză și engleză!

numai în calități alese, au sosit proaspete și se vând cu prețuri moderate la

„Concordia“,

societate comercială pe acții,

Sibiu,

și la filialele ei în Alba-Iulia și Făgăraș.

[19] 8-3

KATHREINER

cafeaua de maltă
Kneipp.

Bunicii și mie!

Probat de mai multi ani ca cel mai escelent adaus la cafeaua de bone. — Recomandat de medici celor ce sufer de nervi, inimă, stomac, anemie etc. — În sute de mii de familii cea mai plăcută cafea.